

ГАРЧИГ

1.	Төслийн товч тодорхойлолт	3
1.1	Төслийн ерөнхий мэдээлэл	3
1.2	Ордын нөөц	4
1.3	Уурхайн ашиглалт, хүчин чадал, төлөвлөлт	4
1.4	Дэд бүтэц, уурхайн барилга байгууламж	5
2.	<i>ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА</i>	6
3.	<i>СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ</i>	8
3.1	Агаарын чанарын чиглэлээр	8
3.2	Усан орчны чиглэлээр	10
3.3	Хөрс, ургамал, амьтны чиглэлээр	11
3.4	Тэр бум мод хөтөлбөрийн хүрээнд хийсэн ажлууд	15
3.5	Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын биелэлт	17
3.6	Нөхөн сэргээлтийн биелэлт	19
3.7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	21
3.8	Осол эрсдэлийн менежментийн чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлууд	25
3.9	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	27
3.10	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт	29
4.	<i>ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ДАГУУ ХИЙЖ ГҮЙЦЭТГЭСЭН АЖЛЫН БИЕЛЭЛТ</i>	31
5.	<i>БАЙГАЛЬ ОРЧИН МЕНЕЖМЕНТИЙН 2025 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН НИЙТ ЗАРДАЛ</i>	34
	<i>ДҮГНЭЛТ</i>	35

ХҮСНЭГТ

Хүснэгт 1.	Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахад хийгдсэн ажил	8
Хүснэгт 2.	Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах	10
Хүснэгт 3.	Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах	11
Хүснэгт 4.	Ургамал болон амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах	13
Хүснэгт 5.	Тэрбум мод хөтөлбөрийн биелэлт	15
Хүснэгт 6.	Дүйцүүлэх хамгаалах ажлын биелэлт	17
Хүснэгт 7.	Нөхөн сэргээлтийн биелэлт	19
Хүснэгт 8.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	21
Хүснэгт 9.	Осол эрсдэлийн менежментийн чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын биелэлт	25
Хүснэгт 10.	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт	29
Хүснэгт 11.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт	31
Хүснэгт 12.	2025 онд зарцуулсан төлбөр	34

ЗУРАГ

Зураг 1.	Төслийн талбайн байршлын тойм зураг	3
Зураг 2.	Авто машины төлбөр төлсөн баримт	9
Зураг 3.	Шүүрлийн усны тоолуур	10
Зураг 4.	Бие засах газрын байршлыг сольж шинээр доторлов /2025.10 сар /	12
Зураг 5.	ШТС-ын суурийг цементлэв /05 сарын 26/	12
Зураг 6.	Авто зогсоолын суурийг цементлэв	13

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Зураг 7. Ургамлын бүрхэц, зүйлийн бүрдлийн судалгаа /2025.08 сар/ унтраах багаж хэрэгслийн зураг	Зураг 8. Гал	14
Зураг 9. Мод тарьж байх үеийн зураг /2025. 06 сар/		15
Зураг 10. Модны ургалт болон бордоо		16
Зураг 11. Тэрбум модны ургалт /2025. 08 сар/		16
Зураг 12. Дүйцүүлэн хамгаалах ажил		18
Зураг 13. Техникийн нөхөн сэргээлтийн үеийн зураг		19
Зураг 14. Нөхөн сэргээлт хүлээлгэж өгсөн акт		20
Зураг 15. Хог хаягдлын цэг байгуулсан байдал		22
Зураг 16. Их цэвэрлэгээ хийгдэж буй байдал		23
Зураг 17. Хог ангилан ялгаж буй байдал		24
Зураг 18. Сумын эмнэлэгтэй хамтран ажилчдыг эмнэлгийн анхан шатны үзлэгт хамруулав /2025 оны 4-р сар/		25
Зураг 19. Ажилчдад хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын сургалт тогтмол явуулж байв /2025 оны 4 сар/		26
Зураг 20. Хөдөлмөр хамгааллын хувцас, багаж хэрэгсэл авсан байдал		26
Зураг 21. Тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулсан байдал		27
Зураг 22. Үерийн усны далангийн засвар шинэчлэлийн ажил		28
Зураг 23. Тойг багийн хуралд уурхайн үйл ажиллагаагаа танилцуулав /2025 оны 05 сар/		29
Зураг 24. Сум, Багийн иргэдийн төлөөлөл нийт 19 хүн уурхайн үйл ажиллагаатай танилцав /2025 оны 09 сар/		30
Зураг 25. Орчны хяналт шинжилгээний үеийн ажлын явц		33

ХАВСРАЛТ

Хавсралт 1. Газрын гэрээ	37
Хавсралт 2. Авто машины албан татвар төлсөн баримт	37
Хавсралт 3. Ус ашиглах дүгнэлт	38
Хавсралт 4. Усны төлбөр төлсөн баримт	39
Хавсралт 5. Анхны түргэн тусламжийн 63 нэр төрөл бүхий даралтын аппарат, тариур, дуслын систем болон эмийн жагсаалт	39
Хавсралт 6. Уст цэг ашиглах гэрээ	40
Хавсралт 7. Орчны хяналт шинжилгээний хүрээнд хийгдсэн дээжний хариу	41
Хавсралт 8. Уурхайн нөхөн сэргээлтийн маркшейдэрийн хэмжилт	42

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

1.1 Төслийн ерөнхий мэдээлэл

Төслийн нэр: Өмнө бага чулуу хайлуур жоншны орд

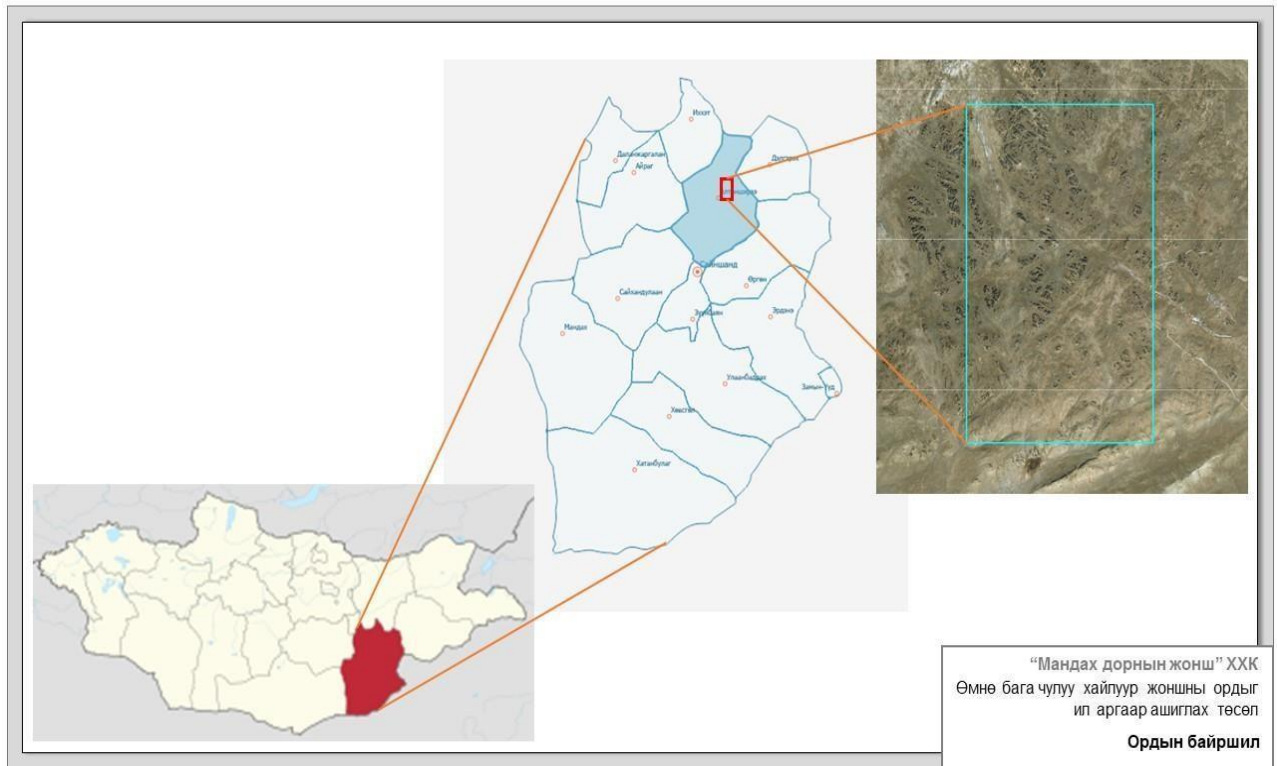
Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага: “Мандах дорнын жонш” ХХК

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг: Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 4 дүгээр хороо, Барилгачдын талбай, Макс тауэр цамхаг 9 давхар, 904 тоот Утас: 91924007, 70147777.

Аж ахуй нэгжийн улсын бүртгэлийн дугаар: Улсын бүртгэлийн гэрчилгээний дугаар: 9011300024, Регистрийн дугаар: 5497272.

Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл: “Өмнө бага чулуу” нэртэй ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг 2020 оны 08 дугаар сарын 19-ны өдрийн АМГ-ын ГУУКХ-ийн даргын 301 тоот шийдвэрээр MV-021637 тоот 219.4 га талбай бүхий Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг “Мандах дорнын жонш” ХХК-д 30 жилийн хугацаагаар олгосон.

Төслийн талбайн байршил: Өмнө бага чулуу хайлуур жоншны орд нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд Дорноговь аймгийн Алтанширээ сумын нутагт орших бөгөөд Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 450 км, Алтанширээ сумаас зүүн хойш 30 км-т, Бага чулуу уулын орчимд. Өмнө бага чулуу хайлуур жоншны орд нь Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 450 км, Дорноговь аймгийн Алтанширээ сумаас зүүн хойш 30 км-т Улаанбаатар Сайншандын чиглэлийн хатуу хучилттай замын зүүн талд, номенклатурын хувьд L-49-78 нэрлэвэрт байршдаг.

Зураг 1. Төслийн талбайн байршлын тойм зураг

1.2 Ордын нөөц

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд өөрийн хөрөнгөөр нарийвчилсан хайгуул хийж, хайгуулын ажлын үр дүнд жоншны нөөцийг ЭБЭХЯ, ЭБМЗ-н 2020 оны 07-р сарын 08-ны (дүгнэлтийн дугаар ХХ-10-12) өдрийн хурлаар хэлэлцэн бодитой В зэргээр 101.703.56 тн хүдэр, хүдрийн дундаж агуулга 40.6%-тай хайлуур жонш 41.293 тн, боломжтой С зэргээр 48.173.60 тн хүдэр, хүдрийн дундаж агуулга 42.85%-тай хайлуур жонш 20,643 тн, нийт В+С зэргээр 149.877.17 тн хүдэр, хүдрийн дундаж агуулга 41.32%-тай хайлуур жонш 61.936 тн гэж Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргын 2020 оны 08 дугаар сарын 03-ны өдрийн н/66 тоот тушаалаар ашигт малтмалын улсын нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгүүлсэн. Орд нь газрын гадаргуун хувьд бага хэрчигдэлтэй намхан уулс, толгод, гүвээрхэг гадаргуу бүхий тачир ургамлын бүрхэвчтэй ой мод, гол горхигүй, хуурай эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай бүсэд оршдог.

Энэ орд нь хүдрийн биетийн тогтцын хувьд ашигт малтмалын ордын ангиллын дагуу II бүлэгт багтах ба судал хэлбэрийн хүдрийн биет бүхий суналын дагуу урт 260 м, гүндээ 130 м хүртэл гүн, гадаргууд 1.0-3.0 м хүртэл өргөнтэй гүнд 1.1-3.2 м хүртэл зузаантай, хүдрийн биетүүдийн дундаж зузаан 2.01 метр, хүдрийн биетийн дундаж уналын өнцөг 790, хүдрийн биетийн дундаж агуулга 41.32% тус тус байна.

Уурхай ашиглах ТЭЗҮ-ийг зөвхөн “В” зэрэглэлийн нөөцөд тулгуурлан, жилийн хүчин чадлыг 45.000 тн/жил хүдэр олборлохоор боловсруулсан байна. Мөн ил уурхайн ашиглалт эхний жилд явагдаж дуусах ба үргэлжлүүлэн далд уурхайн үндсэн малталт, бүтээн байгуулалтын ажлыг хийж, 2 дах жилээс далд уурхайн олборлолт ашиглалтыг хийхээр тооцжээ.

Уулын ажил нь улирлын чанартай дулааны улиралд явагдах бөгөөд жил бүр 4 сарын 15-аас 10 сар дуустал 7 сар ажиллах ба ажиллах горим нь хоногт нэг ээлж 12 цагаар ажилладаг.

Далд Уурхай нь 2 ш босоо амтай, төмөр хийц бүхий бэхэлгээтэй, уурхайн 1-р хэсгийн Ашиглалтын гол босоо амуудаар ажилчдыг оруулж гаргах, хүдэр, хоосон чулуулаг, материал болон тоног төхөөрөмж, сэлбэг материал оруулах, уурхайг агааржуулах зэрэг туслах чанарын үүрэгтэй. Агааржуулалтын 3 амтай, эдгээр нь газрын гадаргуугаас дээш 0.50м-ийн өндөртэй бүхий тоосгон хашлага бүхий бэхэлгээтэй, агаар оруулж гаргах үүрэгтэй, Өргөх систем нь 1 клетьтэй, цамхаг хэлбэрийн дан тросст өргөгч машин, троссон чиглүүлэгч замтай.

1.3 Уурхайн ашиглалт, хүчин чадал, төлөвлөлт

Уурхайн олборлолтыг ордын геологийн тогтоц, уул техникийн нөхцөлөөс хамааран ил аргаар +1130 м-ийн түвшин хүртэл авто тээвэртэй гадаад овоолготой, далд уурхайг хүдрийн биетийн унал, биетийн зузаан, чулуулгийн бат бэхээс хамааран хүдэр хоршоолох ашиглалтын системээр олборлолтыг хийн, улирлын чанартай ажиллаж байна. Уурхайн төслийн хүчин чадал нь жилийн 45.0 мян.тн.

Далд уурхайн хувьд 2023-2024 онуудад үндсэн малталт болон бэлтгэл малталтыг нэвтэрсэн бөгөөд 2025 онд +1086-1126 м-ийн түвшинд олборлолт хийхээр төлөвлөсөн ба 19.21 мян.тн хайлуур жоншны хүдэр олборлосон. Далд уурхайд нураагдсан хүдэр болон хоосон чулууг ачих ажилд ZWT-60A маркийн 0.1 м3 утгуурын багтаамжтай ачигч машин, YA-26 маркийн 0.8 м3 тэвшний багтаамж бүхий өөрөө буулгагч 3 дугуйт тээврийн машин ашиглаж байна.

Уурхай нь 2025 онд далд уурхайгаас 35.93% агуулгатай 68.46 мян.тн хүдрийг олборлохоор төлөвлөсөн ба нийт 43.34 мян.тн жоншны хүдэр олборлосон.

1.4 Дэд бүтэц, уурхайн барилга байгууламж

Уурхай нь дэд бүтцийн хувьд “Өмнө бага чулуу” хайлуур жоншны ордоос баруун тийш 20 км зайд Иххэт сумаас Алтанширээ сум хүртэл татсан 35 кВ-н өндөр хүчдэлийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугам өнгөрдөг ба засаг захиргааны нэгжийн хувьд Дорноговь аймгийн Алтанширээ сумын нутагт орших бөгөөд Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 450 км, Алтанширээ сумаас зүүн хойш 30 км, Иххэт-Алтанширээ чиглэлийн сум хоорондын замаас зүүн тийш 15 км зайтай оршдог.

Өмнө бага чулуу хайлуур жоншны ордын Далд уурхайн цахилгаан эрчим хүчийг БНХАУ-д үйлдвэрлэсэн QSY-500GF маркийн 500 кВт-ын чадалтай, тосгоныг QSY-100GF маркийн 100 кВА чадалтай дизель генератораар цахилгааныг хангаж байна. Уурхайн ажилчдын гэрийг галлагаагаар халааж, уурхайн захиргаа болон гал тогоо, засварын газрын барилга байгууламжуудын халаалтыг нам даралтын зуухаар халаадаг. Уурхайн оффисын байр, гал тогоо, амралтын байр зэрэг уурхайн халаалт шаардлагатай бүхий л хэрэглэгчдийг хүйтний улиралд халааж дулааны улиралд халаалтыг зогсоодог.

Уурхайн барилга байгууламжийн хувьд уурхайн хотхонд дунджаар 60 хүн амьдрах ажилчдын амрах байр, хотхоны гал тогоо, халуун ус, оффисын байр, засварын газар, машины зогсоол, граж, шатахуун түгээгүүр, далд уурхайн гол босоо ам, агааржуулалтын босоо ам болон ил уурхайн карьер, бүхэллэг жонш ялгах зэрэг байгууламжаас бүрдэнэ. Уурхайн хотхон нь ордын баруун зүгт 800 м зайд ажилчдын амьдрах гэр, захиргааны байр, ажилчдын цайны газрын байр болон угаалгын газраас бүрдэнэ. Уурхайн ажиллагсдыг ахуйн зориулалтаар бүрэн тоногдсон монгол гэрт байрлуулах бөгөөд 1 гэрт 5 хүн байрладаг.

Уурхайн унд ахуйн усыг малчдын Цагаан дэл гүний худгаас, технологийн болон ногоон байгууламжийн усалгааг шүүрлийн усаар хангаж байна.

2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Физик газар зүй: Ашигт малтмалын ашиглалтын талбай нь газар зүйн бүсийн ангиллаар хээр талын бүсэд хамрагдана. Тус нутагт өндөр уул нуруу, гол мөрөн байхгүй. Газрын гадаргуу нь жижиг гүвээ, толгод, тэгшивтэр тал гадаргаас бүрдэнэ. Талбайн төв хэсгээр жижиг гүвээ, толгодууд орших ба тэдгээр нь сулавтар хэрчигдэлтэй, жижиг гуу жалгуудтай. Харин талбайн баруун хойд ба зүүн өмнөд хэсгээр томоохон хөндий, талууд оршино. Талбайн хэсэгт орших хамгийн өндөр цэг нь далайн төвшнөөс дээш 1450 м-т өргөгдсөн ба хамгийн нам дор цэг нь 1130 м-ийн уулс хоорондын жижиг хөндий болно. Толгодын харьцангуй өндөр 40-70 м-т хэлбэлзэнэ. Судалгааны талбайд ой мод, намаг шавар байхгүй

Уур амьсгал: Судалгааны талбай нь жилийн дөрвөн улирал ээлжлэн солигддог эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Улирлын температурын зөрүү их. Өвөл нь -37.5С хэм хүртэл хүйтэрнэ. Зун хамгийн их халж +34.9-өөс +40С хэм хүрнэ. Жилд унах хур тунадасны хэмжээ дунджаар 277 мм бөгөөд үүний 70 гаруй хувь нь зуны улиралд бууна. Жил бүрийн 10-р сарын сүүл үеэс цас орж хүйтний улирал эхэлдэг. Салхины хурд 3-5 м/сек-ээс 18 м/сек хүрнэ. Заримдаа түүнээс ч хүчтэй шороон шуурга шуурна.

Хөрсөн бүрхэвч: Тус газар нутаг нь хөрс газарзүйн мужлалаар Монголын Дорнод хэсгийн цайвар хүрэн, давсархаг хөрс, элс бүхий Дорнод хотгорын тойрогт багтана. Нийт газар нутаг нь хотгор, түүний дотор жижиг хонхруудтай бөгөөд эдгээрийг тусгаарласан гүдгэрүүдтэй учраас нийтдээ ухаа гүвээт талын хотгор гүдгэр ноёрхоно. Үнэмлэхүй өндөр нь 1115-1128 м орчим байна. Газар нутгийн рельеф нь жижиг овоо бүхий тэгш тал газар, толгодоос бүрдэх ба уул-геологийн тааламжтай нөхцөлд оршино. Агь хазаар өвс-хялганат хээр энд зонхилох боловч ургамлын бүрхэвч сийрэг. Тал хөндийн хөрсний хүрэн хөрсний хэв шинж бүхий цайвар хүрэн хөрсний дэд хэв шинжит хөрс голлон тархана. Механик бүрэлдэхүүнээр хөнгөн шавранцар, элсэнцэр, элсэрхэг хөрс байна. Бидний судалгаа явуулсан нутгийн ухаа гүвээ, нам уулс нь далайн түвшнээс дээш 1001-1112 м-ийн өндөрт өргөгдсөн, дэрстэй хөндий арай нам дор газар байрлажээ.

Ургамлан нөмрөг: Монгол орны ургамал-газарзүйн мужлалаар А.А.Юнатовынхаар /1950/ Евразийн хээрийн мужийн Умард говийн цөлөрхөг хээрийн хошууны Дорноговийн цөлөрхөг хээрийн тойрогт; Н.Өлзийхутагийнхаар Голарктикийн их мужийн Төв Азийн хээр, цөлийн дэд мужийн Монголын хээр, цөлийн хошууны Умард говийн цөлөрхөг хээрийн дэд хошууны Дорноговийн цөлөрхөг хээрийн тойрогт хамаарна. Дорноговийн цөлөрхөг хээрийн тойргийн ургамлын аймаг нь жинхэнэ говийн цөлөрхөг хээр, цөлийн төлөөлөгчдөөс бүрддэг онцлогтой. Тус сумын нутаг ботаник газар зүйн мужлалаар дээгүүр, Монголын хээрийн тойргийн Нялгын районд хамаарна. Уулын хээрт: Цахилдаг, алаг өвст, хиаг хялганат, бужмаг, хонгорзул, улалж, бут бударгана, харгана, халгай, буурцагт өвсний төрөл зонхилно. Тал хээрт: Үетэн хялганат, хазаар өвс, хиаг-хялганат, шарилж, лууль, дэрс болон амт чанар, шимт сайтай үетэн, буурцагт, алаг өвсний төрлийн ургамал зонхилно. Мөн гол, булаг, нуур тойрмын хөвөөгөөр хиаг, хазаар өвс, салхин ерхөг, дэрс, харгана, адамсын агь, хэрс зэрэг ургамал ургадаг ба сумын урд говирхог талаараа таана, мангир, хөмүүл, ерхөг, үетэн хялганат, алаг өвс, жижиг бутан үетэн, ботууль ургамал зонхилон ургадаг байна. Сумын нийт бэлчээрийн 4.5 хувь нь цэвэр бэлчээр, 59 хувь нь сөөгт бэлчээр, 22 хувь нь чулуурхаг бэлчээр, 14.5 хувь нь довонтой бэлчээр байна. Эмийн ургамлаас: Юлдэн тарваган шийр, өргөст сарнай, нохойн хошуу, говийн ганга, таван салаа, царван, хөх дэгд, шар дэгд, цөс өвс, арц, банздоо, бошго, сөд, соргол зэрэг олон зүйлийн эмийн ургамал ургадаг.

Гадаргын ус: Судалгааны талбай түүний дүүрэг нь усан хангамж муутай, үндсэндээ гадаргын ус байхгүй дүүрэгт хамрагддаг. Цөөн тооны булаг нь гадаргад хагарлын бүсээр хянагдсан булгуудаар тэжээгдэх бөгөөд зуны улиралд буух хур тунадасны хэмжээтэй шууд холбоотой. Ихэнх хур тунадас 7-8-р сард бороо хэлбэрээр орно. Түр зуурын урсац бүхий цөөн тооны гол дулааны улиралд хур багатай жил шургаж усгүй сайрууд болдог. Эдгээр голуудын ус сайтай байх үеийн урсгалын урт 17521.28-33826.41 м байдаг гэж тэмдэглэгдсэн байдаг. Алтанширээ сумын нутагт 2 булаг тэмдэглэгдсэн байх ба булгийн ус нь тунгалаг, өнгөгүй, үнэргүй, эвгүй амтгүй учраас оршин суугчид ахуйн хэрэгцээнд ашиглаж ирсэн байдаг. Тус дүүргийн томоохон хөндийнүүдэд Цагаан нуур, Улаан нуур зэрэг нуур тойрмууд үүсэж тогтсон. Нуурууд нь зөвхөн борооны улиралд буусан хур тунадсаар тэжээгдэнэ. Бусад хуурай улиралд ширгэж хатсан байдалтай байдаг. Нууруудын хүчтэй ууршилтын үр дүнд давсны хуримтлал буй болдог. Нуурын эрэг орчмоор хужир үүснэ.

Амьтны аймаг: Төсөл хэрэгжих талбайн Төв Азийн хуурай гандуу бүс нутагт хамаарах Умард говийн цөлөрхөг хээр, Дорнод говь, Дорнод Монголын талархаг хялганат хээрийн олон ялгаатай экосистемийг дамнан баригдахаар төлөвлөгдсөн байна. Амьтны аймаг нь Монгол орны хэсэгт хамаарах Төв Азийн хуурай гандуу бүс нутгийн түгээмэл шинжийг илэрхийлэх ба энэ нутагт чоно, үнэг, хярс, бор туулай, хүрнэ, мануул, цагаан зээр, тарвага зэрэг ан амьтан элбэг тааралдах ба сүүлийн жилүүдэд байгалийн хувьсан өөрчлөлт, хүний буруутай үйл ажиллагааны улмаас тарвага, цагаан зээр зэрэг агнуурын ан амьтад эрс ховордсон байна. Жигүүртэн шувуу: Махчин шувууд: Энэ төрлийн шувуудаас Алтан ширээ сумын нутаг дэвсгэрт бүх төрлийн бүргэд, шилийн сар, идлэг шонхор, начин шонхор, зээрд шонхор, тас, элээ, шар шувуу зэрэг. Бусад элбэг шувууд: Хөхвөр тагтаа, соотон гувайлга, хотны бүгээхэй, хэрээ, бөвөөлжин өвөөлж, болжморууд, улаавар бужмаг, ногтруу, тольт дунхай зэрэг шувуудаас гадна агнуурын шувууд болох дагуурын ятуу, цагаан ятуу, тоодог шувууд тааралдана.

Нийгэм эдийн засаг: Дорноговь аймаг нь 109.5 мянган хавтгай дөрвөлжин километр нутаг дэвсгэртэй 14 сум, 65 багтай. Хэрэглээний бүсчлэлээр зүүн бүст хамаарна. Дорноговь аймаг Монгол орны зүүн өмнөд хязгаарт урд талаараа БНХАУ-тай хил 600 км-ээр хиллэдэг. Улс дотор Өмнөговь, Сүхбаатар, Дундговь, Говьсүмбэр, Хэнтий аймгуудтай хиллэдэг. Хойд, урд хоёр гүрнийг холбосон, төвийн бүсийн хөгжийн гол тэнхлэг болсон төмөр зам дайран өнгөрдөг. Аймгийн хэмжээнд нийт хүн амын тоо 71.0 мян орчим бөгөөд гол тэнхлэг замын дагуу тус аймгийн бүх сумын 42.8 хувь, хүн амын 61 хувь нь оршин сууж байна. Сумын хэмжээнд нийт 14 аж ахуйн нэгж байгууллага үйл ажиллагаа явуулж, 9.6 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж орон нутгийн хэрэгцээнд нийлүүлж байгаа ба цаашид ойрын сумд болон аймгийн төвд нийлүүлэх зорилготой ажиллаж байна. Сумын нийт аж ахуйн нэгж байгууллага, хувиараа бизнес эрхлэгчид, малчид, иргэд орон нутагт 56.6 сая төгрөгийн татвар төвлөрүүлж байна.

3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

3.1 Агаарын чанарын чиглэлээр

Агаар орчинд үүсэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хийж гүйцэтгэсэн ажлуудыг дараах хүснэгтэд үзүүлэв. Үүнд:
Уурхайн үйл ажиллагаа явагдахаас өөр газруудад машин, техникүүдийг замбараагүй явуулахгүй байх зааварчилгааг тогтмол өгч мөрдүүлж ажилласан.

Хүснэгт 1. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахад хийгдсэн ажил

Д. Д	Төлөвлөгөө	Хариуцсан эзэн	Биелэлт, зарцуулсан зардал мян.төг
1	Уурхайд ажиллаж байгаа машин техникийн кабин доторх агааржуулах төхөөрөмж, хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдал, хаалга, цонхны чигжээс, хамгаалалтын үзлэгийг тогтмол хийж, зөрчил илэрсэн тохиолдолд шуурхай арга хэмжээ авч бүхээгт тоос орохгүй болгох арга хэмжээ авч байх	Компанийн захирал	Уурхайд ажиллаж байгаа машин техникийн бүрэн бүтэн байдлыг ханган ажилласан. 250 мот/цаг тутамд нийт 2 тээврийн хэрэгслүүдийн масло, маслоны шүүр, агаар болон, түлшний шүүрүүдийг байнга сольж байсан. Зардал нь ашиглалтын зардалд орсон болно.
2	Мөн агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийг тогтоох, бууруулахын тулд хяналт шинжилгээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.		Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан агаарын шинжилгээг уурхайн шимт хөрсний овоолго, хотхон, засварын талбай, зам зэрэг цэгүүдэд 8, 11-р сард “Ногоон Эко Мандала” ХХК-р хийлгэсэн. Дээжний хариуг хавсаргасан бөгөөд тус хариугаар стандартаас давсан үзүүлэлтгүй.
3	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хуулийн дагуу уурхайд ашиглагдаж байгаа тоног төхөөрөмжүүдийнхээ төлбөрийг төлнө. Уулын ажилд хамрагдах тээврийн хэрэгслүүд байна.		Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хуулийн дагуу уурхайд ашиглагдаж байгаа тоног төхөөрөмжүүдийнхээ төлбөрийг төлсөн. Нийт уурхайн үйлчилгээний 2 машин дээр агаарын бохирдлын төлбөр, татвар 785838 төгрөг төлсөн /Зураг 2/
Нийт			785.8 мян.төгрөг

Төлбөрийн баримт

Smartsag.mn-ээр тээврийн хэрэгслийн төлбөр төлсөн танд баярлалаа.

Гүйлгээний дугаар:	P251111160245
1250217445295,47000912616,АЮ87022070,2605УБС,АМАРСАЙХАН ЭНХЗОРИГ,:	242,919 төгрөг
1250231613977,47000912616,АЮ87022070,2605УБС,АМАРСАЙХАН ЭНХЗОРИГ,:	150,000 төгрөг
Гүйлгээний нийт дүн:	392,919 төгрөг
Гүйлгээ хийсэн огноо:	2025/11/11 16:25:36

Авто тээврийн хэрэгслийн албан татвар,
төлбөр, төлсөн тасалбар

1. Эзэмшигчийн овог: Амарсайхан
2. Нэр: ЭНХЗОРИГ
3. ТТД: АЮ87022070
4. Тээврийн хэрэгслийн улсын дугаар: 2605УБС
5. 2025 оны албан татвар, төлбөр:

Утга

1 .АТБӨЯХТ

2 .АЗАТ

6. Албан татвар, төлбөр төлсөн огноо: 2025-11-11

Дүн

242,919

₮

150,000

₮

Зураг 2. Авто машины төлбөр төлсөн баримт

3.2 Усан орчны чиглэлээр

Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр дараах ажлуудыг төлөвлөж хийж гүйцэтгэсэн. Аймгийн байгаль орчны албаар ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулж, Алтанширээ сумын засаг дарга О.Ган-Одтой 08 сарын 26-ны өдөр ус ашиглах гэрээг байгуулж, Ус ашигласны төлбөрт 09 сарын 03-нд 3494636 төгрөг төлсөн.

Хүснэгт 2. Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Д.д	Төлөвлөгөө	Хариуцсан эзэн	Биелэлт, зарцуулсан зардал мян.төг
1	Аймгаараа дүгнэлт гаргуулаад, сумтайгаа гэрээ байгуулж, төлбөрөө төлнө.	Уурхайн дарга	Дорноговь аймгийн Байгаль орчны газрын 2025.08.05-ны өрийн 34 тоот дүгнэлтийг үндэслэн Алтанширээ сумын засаг дарга О.Ган-Одтой 08 сарын 26-ны өдөр уст цэг ашиглах гэрээ байгуулж, 09 сарын 03-нд 3494636 төгрөг төлсөн. /Хавсралт 3, 4/
2	Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу шинжилгээ хийлгэх		Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасны дагуу уст цэгүүдэд холбогдох шинжилгээг 8, 11-р сард “Ногоон Эко Мандала” ХХК гэрээний дагуу хийж гүйцэтгэсэн. Шинжилгээний үр дүнгээр стандартаас давсан үзүүлэлтгүй, өөрөөр хэлбэл бохирдолгүй байна.
3	Шүүрлийн усны шавхах хэсэг дээр тоолуур суурилуулна.		Далд уурхайн шүүрлийн усны шугам хоолойд тоолуур суурилуулж баталгаажуулсан. Шүүрлийн усны тоолуурыг “Инженеринг сервис” ХХК-аас тоолуураа худалдан авч суурилуулсан бөгөөд өвөл хөлдөлт үүсэх учир салгалт хийгдсэн. Тоолуурын үнэ 1000000 сая төгрөг.
	Нийт зардал		4494.6 төгрөг төлсөн.

Зураг 3. Шүүрлийн усны тоолуур

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

3.3 Хөрс, ургамал, амьтны чиглэлээр

Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, хамгаалахад дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.

Хүснэгт 3. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Д.д	Төлөвлөгөө	Хариуцсан эзэн	Биелэлт, зарцуулсан зардал мян.төг
1	Газар эзэмших гэрээгээ сумын засаг даргатай байгуулах, төлбөрөө төлөх	Уурхайн дарга	Газар ашиглах гэрээний үүргийн дагуу газар эзэмших, ашиглах гэрээний биелэлтийг дүгнүүлж газар ашиглах Гэрээг Сумын засаг даргатай 10 сарын 01-ний өдөр байгуулсан. Газрын төлбөрт 3510000 төгрөг төлсөн. /Хавсралт 1/
2	Машины зогсоол шинээр бий болгож, талбайг цементлэх		Машины зогсоол шинээр бий болгож, талбайг цементлэх ажил хийгдсэн. Машины зогсоол 1240 м2 хэмжээтэй хийгдсэн. Нийт 900000 төгрөг зарцуулсан. /зураг 5/
3	ШТС-ын доод суурийг түлш, шатахуун асгарахаас сэргийлж суурийг цементлэх		ШТС-ын доод суурийг түлш, шатахуун асгарахаас сэргийлж 2025 оны 05-р сарын 26-ны өдөр суурийг цементэлсэн. Нийт 500000 төгрөг зарцуулсан. ШТС-ын суурийн хэмжээ нь 80м ² , /Зураг 4/
4	Байгаль орчны аудитын ажлын зөвлөмжийн дагуу ариун цэврийн байгууламжийн байршлыг сольж кемпийн салхины доод талд байршуулах.		Мөн бие засах газрын байршлыг сольж суурийг хүчитгэн хөрсөнд бохир нэвчихээргүй болгож хийсэн. /Зураг 3/
	Нийт зардал		4910.0 мян.төг

Зураг 4. Бие засах газрын байршлыг сольж шинээр доторлов /2025.10 сар /

Зураг 5. ШТС-ын суурийг цементлэв /05 сарын 26/

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Зураг 6. Авто зогсоолын суурийг цементлэв

**Ургамал болон амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, хамгаалахад хийгдсэн ажлууд
Хүснэгт 4. Ургамал болон амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах**

Д.д	Төлөвлөгөө	Хариуцсан эзэн	Биелэлт, зарцуулсан зардал мян.төг
1	Орд орчмын хөрсний судалгааг нарийвчлан, харьцуулалт хийх	Уурхайн дарга	2025 оны 8, 11-р сард хөрсний судалгааг хийлгэсэн. Итгэмжлэгдсэн Лабораторийн үр дүнгээс бүх цэг дээрх ялзмагийн агууламж 1.3-1.38% байна. Ялзмагийн агууламж бага хэмжээнд байна. Урвалын орчин сул шүлтлэг орчинг үзүүлж байна. Карбонат энэ 2 цэгт огт илрээгүй. Цахилгаан дамжуулах чадвар бүх цэг дээр бага буюу давсжилтгүй. Хөрсний үржил шимийн гол үзүүлэлт болох хөдөлгөөнт калийн хангамж бага хэмжээтэй байна. Хөдөлгөөнт фосфорын хангамж шимт хөрсний овоолгын цэгт маш бага, байгалийн хөрсөнд дундаж хэмжээнд байна. Хөрсний бохирдлын хувьд бүх цэгт стандартыг

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

		давсан үзүүлэлт илрээгүй буюу бохирдолгүй. Хяналт шинжилгээ, мониторингийн зардалд орсон. 2 удаагийн орчны хяналт шинжилгээний зардал 10000000 сая төгрөг байна. /зураг 23, хавсралт
2	Гал түймрийн аюулаас хамгаалж гал унтраах багаж хэрэгслийг хотхонд байршуулсан.	Уурхайн хотхонд гал түймрийн аюулаас хамгаалж гал унтраах унтраагуур 6 кг-2 ш, галын шланг 20 м-2 ш, галын хүрз-2 ш нэмж байршуулсан бөгөөд нийт 500.0 төгрөг зарцуулсан. Зургийг хавсралтаар оруулав.
	Нийт	10500.0 мян.төг

Зураг 7. Ургамлын бүрхэц, зүйлийн бүрдлийн судалгаа /2025.08 сар/.

Зураг 8. Гал унтраах багаж хэрэгслийн зураг

3.4 Тэр бум мод хөтөлбөрийн хүрээнд хийсэн ажлууд

Хүснэгт 5. Тэрбум мод хөтөлбөрийн биелэлт

Д.д	Төлөвлөгөө	Хариуцсан эзэн	Биелэлт, зарцуулсан зардал мян.төг
1	Тусгай зөвшөөрлийн талбайд 2025 онд 500 ш мод тарина.	Компанийн менежер	Тусгай зөвшөөрлийн талбайд хотхоны урд хэсэгт 500 ш хайлаас мод тарималжуулсан бөгөөд сайн ургаж байгаа. Модны ургалтыг сайжруулахын тулд Натри, кали, фосфорын бордоогоор бордсон. Ургалт 95 хувьтай ургасан.
	Нийт зардал		2000.0 мян.төг

Зураг 9. Мод тарьж байх үеийн зураг /2025. 06 сар/

Зураг 10. Модны ургалт болон бордоо

Зураг 11. Тэрбум модны ургалт /2025. 08 сар/

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

3.5 Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын биелэлт

Хүснэгт 6. Дүйцүүлэх хамгаалах ажлын биелэлт

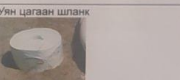

Д.д	Төлөвлөгөө	Хариуцсан эзэн	Биелэлт, зарцуулсан зардал мян.төг
1	Дүйцүүлэн хамгаалах ажлаар сумын ногоон төгөлд усалгааны системийг суурилуулах.	Уулын инженер	<p>Алтан ширээ сумын төвийн хойд талд байрлах “Хөгнө цагааны ойн зурвас” нэртэй ногоон байгууламжийн талбайд дуслын усалгааны системийг шийдэж 5.0 сая төгрөг зарцуулсан.</p>
	Нийт зардал		5000.0 мян.төг

“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ ХҮЛЭЭЛЦСЭН АКТ

Акт үйлдсэн өгнөө: 2025.07.01
 Хүлээлгэн өгсөн байгууллага: МАНДАХ ДОРНЫН ЖОНШ ХХК
 Хүлээн авсан байгууллага: АЛТАНШИРЭЭ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР

№	Тоног төхөөрөмжийн нэр	Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг
1	Нарийн шланг 	м	8000
2	Будуун шланг 	м	300
3	Уян цагаан шланг 	м	200
4	Том холбогч 	ш	

保定润农节水灌溉
销货清单 0002892

客户: 2025年 6月16日

序号	品名及规格	单位	数量	单价	金额
1	滴灌带10mm 4寸	盘	4	143	572
2	90管 10厚	卷	3	145	435
3	90白色滴灌带	米	100	2.8	280
4	16号快速接头(含球)	个	200	0.3	60
5	90长箍加粗	个	60	0.9	54
6	90尼龙球阀	个	2	16	32
7	90三通球阀	个	4	15	60
8	90直接	个	3	2	6
9	90弯头	个	3	3	9
10	拉环直接	个	100	0.1	10
11	螺帽打扎器	个	3	5	15
12	90四通三通	个	4	31	124
13	90四通双球阀	个	4	20	80
14	90三通双球阀	个	4	20	80
15					共 1817

合计(大写) 拾万仟佰拾元角分

制单: 贾建强 电话:

Зураг 12. Дүйцүүлэн хамгаалах ажил

3.6 Нөхөн сэргээлтийн биелэлт

Хүснэгт 7. Нөхөн сэргээлтийн биелэлт

Д.д	Төлөвлөгөө	Хариуцсан эзэн	Биелэлт, зарцуулсан зардал мян.төг
1	2025 онд өмнө ил аргаар эвдэрсэн 1 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийнэ.	Уулын инженер	2025 онд тусгай зөвшөөрлийн талбайд ил уурхайн үйл ажиллагаагаар өмнө эвдэрсэн 2.1 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг “Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн стандарт 5914:2008”-ын дагуу түрж тэгшлэн хийсэн. Маркшейдэрийн тайлангийн хэмжилтээр баталгаажиж байгаа бөгөөд тус тайлангийн өртөг 10.0 сая төгрөг.
	Нийт зардал		10000.0 мян.төг

Зураг 13. Техникийн нөхөн сэргээлтийн үеийн зураг

“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

2026 оны 01 дүгээр сарын 09-ний өдрийн №01 Актын хавсралт

НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ ХИЙСЭН ТАЛБАЙН ЗУРАГ

ЭВДЭРСЭН ГАЗАРТ НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ ХИЙСЭН ГАЗРЫГ ХҮЛЭЭЖ АВАХ АКТ

2026 оны 01 дүгээр сарын 09-ний өдөр

1. Байршлын мэдээлэл	
1.1. Аймаг, нийслэлийн нэр	Дорноговь аймаг
1.2. Сум, дүүргийн нэр	Алтанширээ сум
1.3. Газрын нэр	Цагаан дал
2. Нөхөн сэргээлт хийсэн байгууллагын мэдээлэл	
2.1. Нөхөн сэргээлт хийсэн аж ахуй нэгжийн нэр, регистр	"Мандах дорнын жонш" ХХК 9011300024 улсын бүртгэлтэй, регистр № 5497272
2.2. Хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр	Өөрийн хөрөнгө
2.3. Тус газрын эвдрэлд өртсөн шалтгаан	Хууль бус олборлолтонд өртсөн талбай
2.4. Тус талбайд нийт эвдрэлд өртсөн талбайн хэмжээ (га)	2,1 га
2.5. Газрын хэвлийн нөхөн сэргээлт хийх мэргэжлийн байгууллагын эрхтэй эсэх, зөвшөөрлийн дугаар	
3. 2025 онд хүлээлгэн өгч буй нөхөн сэргээлтийн мэдээлэл	
Нөхөн сэргээлтийн арга	Техникийн нөхөн сэргээлт
- Талбайн хэмжээ (га)	MV-021637 тоот Мандах дорнын жонш ХХК нь 9,2 метрын гүнтэй, 8,5 метрийн өргөнтэй, 272 метрийн урттай, 212770,4м ² эзлэхүүнтэй талбайн техникийн нөхөн сэргээлтийг хийж гүйцэтгэсэн байна.
4. Орон зайн мэдээлэл	
4.1. Нөхөн сэргээлт хийгдсэн газрын фото зураг	Хавсралтаар нөхөн сэргээлт хийсэн газрын зургийг хавсаргав.
4.2. Хэмжилт, зураглал	- Кадастрын зураглал хийсэн мэргэжлийн байгууллага болон хэмжилт хийсэн хүний нэр: Эн Си Эй ХХК-ийн инженер Г.Алтангарал

4.3 Нөхөн сэргээлт хийсэн газрын солбицол		
	Х	У
1	473072.7573	5066427.923
2	473072.9242	5066423.031
3	473248.6819	5066298.059
4	473249.323	5066291.287

Жич: 4-өөс доошгүй эргэлтийн цагийн солбицол байна.

5. Мэдээллийн сангийн бүртгэл	
Нөхөн сэргээлтийг хүлээн авсан ажлын хэсэг нь Байгаль орчны мэдээллийн сангийн www.eis.mn цахим системийн Нөхөн сэргээлтийн мэдээллийн дэд санд заавал бүртгүүлнэ.	
Жич: Мэдээллийн санд бүртгээгүй тохиолдолд нөхөн сэргээлтийг хүлээн авсан актыг хүчинтэйд тооцохгүй.	
Огноо: 2026.01.09	
Нэмэлт мэдээлэл: Хавсралтаар нөхөн сэргээлт хийсэн газрын зургийг хавсаргав.	

Дүгнэлт:

1. Тус аж ахуйн нэгж нь тухайн талбайд хууль бус олборлолтонд өртсөн байсан ухашийг нөхөн сэргээх ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.
2. Тус аж ахуйн нэгж нь нөхөн сэргээлтийн ажиллагааны явцад зохиох хууль тогтоомжийг мөрдөж ажилласан болно.
3. Нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагааны явцад хяналт тавьж ажилласан.
4. Нөхөн сэргээлт хийсэн газрыг сумын Засаг даргын захирамжаар батлагдсан ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн 2026 оны 01 дугаар сарын 09-ны өдрийн 11⁰⁰ цагаас 15⁰⁰ цагийн хооронд газар дээр нь шалгаж уг газрыг хүлээн авсан.

Акт гаргасан:

Ажлын хэсгийн ахлагч:

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТЫН
УЛСЫН БАЙЦААГЧ
ТОЙГ БАГИЙН ЗАСАГ ДАРГА
ХЭСГИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧ
ИРГЭНИЙ ТӨЛӨӨЛӨЛ

Ө.УНДАРМАА
Т.ГЭГҮҮН
Э.БАЯРЖАРГАЛ
Н.БАЯРСАЙХАН

Хүлээлгэн өгсөн:

"МАНДАХ ДОРНЫН ЖОНШ" ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Э.БАТМАГНАЙ

Зураг 14. Нөхөн сэргээлт хүлээлгэж өгсөн акт

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

3.7 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 8. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Д/Д	Төлөвлөгөө	Хариуцсан эзэн	Биелэлт, зарцуулсан зардал мян.төг
1	Ахуйн хатуу хог хаягдлыг сумын ТҮК-тэй гэрээ байгуулан зөөвөрлөх	Уурхайн дарга	Хог хаягдлын гэрээг 2025 оны 08-р сарын 11-нд Алтанширээ сумын засаг дарга О.Ган-Одтой байгуулсан. Хог хаягдлын төлбөрт нийт 5553000 төгрөг тушаасан. Сард 0.5 тн, нийт 3.5 тн хог хаягдал цуглуулж сумын хогийн цэгт хаясан.
2	Ахуйн хатуу хог хаягдлаа төрөлжүүлэн ялган ангилах хогийн савнуудыг худалдан авч хог хаягдлын төрлийг хогийн савны гадна бичиж байрлуулна.		Ахуйн хог хаягдлыг ангилан ялгаж байсан. Шил лааз, дахин ашиглах гэсэн 3 ангилсан хог хаягдлын цэг байгуулсан. Шил лааз нь 25 кг-ийн шуудайгаар 8 ш буюу 200 кг, цаасан болон бусад хог хаягдал хэдэн 25 кг гарсан.
3	Хог хаягдал түр хадгалах талбайг нэвчилт явагдахааргүй, ирмэг хөвөө бүхий цементэн суурьтай болгон тохижуулах		Хог хаягдал түр хадгалах 6.2 м2 талбайг нэвчилт явагдахааргүй, ирмэг хөвөө бүхий цементэн суурьтай болгон тохижуулсан. 500000 төгрөг.
4	Ахуйн хог хаягдлаа цэвэрлэх зорилгоор уурхай орчмын талбайд их цэвэрлэгээ хийж орчин тойрноо цэвэрлэнэ.		Уурхайн их цэвэрлэгээг улиралд 1 удаа хийж байсан. Үүнд тусгай зөвшөөрлийн талбайн 219.4 га талбайг хамарсан цэвэрлэгээ хийгдсэн ба 200 кг хог хаягдал гарсан.
5	Уурхайд ашиглаж буй машинаас гарсан хаягдал тос, маслог зориулалтын цэгт хуримтлуулах, дугуй ламп гэх мэтийг дахивар авах газарт тушаана.		Зориулалтын саванд хадгалсан. Хаягдал тос 100 орчим л гарсан бөгөөд үүнийг далд уурхайн тороосны тосолгоонд хэрэглэдэг учир буцаан ашиглагддаг. Хаягдал дугуй гараагүй. Акумуляторыг завсарын газар солиулсан.
Нийт зардал			6053.0 мян.төгрөг

Зураг 15. Хог хаягдлын цэг байгуулсан байдал

Зураг 16. Их цэвэрлэгээ хийгдэж буй байдал

Зураг 17. Хог ангилан ялгаж буй байдал

3.8 Осол эрсдэлийн менежментийн чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлууд

Хүснэгт 9. Осол эрсдэлийн менежментийн чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын биелэлт

Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Биелэлт, зарцуулсан зардал
Үйлдвэрийн аваар осол, саатал гэмтлээс шалтгаалан ажилчид бэртэж гэмтэх, хөдөлмөрийн чадвараа алдах эрсдэлтэй,	Хөдөлмөр эрхлэлтийн явцад гарч болзошгүй осол эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнүүдийн зөвлөмжийг боловсруулж, ажилчдад сургалт явуулах.	“Далд уурхайн ерөнхий мэдлэг олгох, аюулгүй ажиллагаанд сургах, ажлыг хэрхэн аюул эрсдэлгүй явуулах, эрсдэлийг хэрхэн яаж удирдах болон Монгол улсын ХАБЭА-н хуулийг дагаж ажиллах” нэртэй сургалтыг улиралд 1 удаа нийт 4 удаа явууллаа. сургалтыг ХАБЭА-ийн мэргэжилтэн Г.Мөнгөншагай удирдан явуулж, Заавар зөвлөгөө өгч ажиллаж байв. 40-43 ажилчид тогтмол хамрагдсан.
	Ажлын байран дээрх осол эрсдэлээс сэргийлж ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	2025 оны 6-р сарын 3-нд сумын эмч ирж үзлэг хийн 15 ажилтан хамрагдсан бөгөөд даралт, нүд, цээж чагнаж үүнээс 7 ажилтан 5 хоногийн эмчилгээ хийлгэсэн, эм болон дусал тариа сумын эмнэлэгт өдрөөр очиж үйлчлүүлсэн. Үүний төлбөр 402000 төгрөг зарцуулав.
	Ажлын байран дээрх осол эрсдэлээс сэргийлж хөдөлмөр хамгааллын багаж хэрэгслээр хангах	Ажлын байран дээрх осол эрсдэлээс сэргийлж хөдөлмөр хамгааллын 10 ш малгай, 20 ш бээлий, 20 ш хошуувч, 10 ш усны гутал, 10 ш хантааз зэрэг нийт 5 төрлийн 70 ширхэг хувцас, багаж хэрэгслээр хангаж байв.
	Анхны түргэн тусламжийн багаж, эмээр хангах	Анхны түргэн тусламжийн 63 нэр төрөл бүхий даралтын аппарат, тариур, дуслын систем болон эмээр хангаж үүний зардал нь 3264500 төгрөг болов.
	Анхны түргэн тусламжийн сургалтад хамруулах	Ажилчдын хотхонд анхны түргэн тусламжийн сургалтыг сумын эмнэлэгтэй хамтран зохион байгуулж 15 хүн хамрагдсан. Үүний үр дүнд уурхайн ажилчид анхны түргэн тусламжийн талаар мэдлэг мэдээлэлтэй болсон.
Нийт зарцуулсан зардал		3666.5 мян.төг

Зураг 18. Сумын эмнэлэгтэй хамтран ажилчдыг эмнэлгийн анхан шатны үзлэгт хамруулав /2025 оны 4-р сар/

Зураг 19. Ажилчдад хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын сургалт тогтмол явуулж байв /2025 оны 4 сар/

Зураг 20. Хөдөлмөр хамгааллын хувцас, багаж хэрэгсэл авсан байдал

3.9 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

Үйл ажиллагаандаа технологийн сахилга батыг чанд баримталж, аваар осолгүй ажиллах талаар байнга анхаарал тавьж ажилласан.

Хүснэгт 10. удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хариуцсан эзэн	Тайлбар, зарцуулсан зардал мян.төг
1	Ус ашиглах дүгнэлт гаргуулан, холбогдох газраас ус ашиглах дүгнэлт гаргуулах	Уурхайн дарга	Дорноговь аймгийн Байгаль орчны газрын 2025.08.05-ны 34-р дүгнэлтийг үндэслэн Алтанширээ сумын засаг дарга О.Ган-Одтой 08 сарын 26-ны өдөр уст цэг ашиглах гэрээ байгуулж. 09 сарын 03-нд 3494636 төгрөг төлсөн.
2	Уурхайн зам талбайд осол аваараас сэргийлж тэмдэг тэмдэглэгээнүүдийг сайтар хийх	Уурхайн менежер	Осол аваараас урьдчилан сэргийлсэн 10 ширхэг тэмдэг тэмдэглэгээг нэмж байршуулсан. Үүний зардалд 336600 төгрөгийн баримтыг хавсаргав.
3	Үерийн усны даланг сэргээх		2025 оны 04-р сард үерийн далангаа сэргээн засварласан. Үерийн далангийн шуудууны урт нь 146 м.
4	Байгаль орчны аудитын тайлан хийлгэх		Байгаль орчны Аудитын ажлын тайланг “ЭБГ КОНСАЛТИНГ” ХХК-аар 09 сарын 28-нд хийлгэсэн. Баримтыг хавсаргав. Тус ажлын зардал 19000000 төгрөг
Нийт зардал			22831.2 мян.төг

Зураг 21. Тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулсан байдал

Зураг 22. Үерийн усны далангийн засвар шинэчлэлийн ажил

3.10 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг сум багийн иргэдэд тайлагнасан байдал.

Хүснэгт 10. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Төлөвлөгөө	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Уурхайн үйл ажиллагаатай сум орон нутгийн иргэд, ЗДТГ-ын мэргэжилтэн, холбогдох мэргэжилтнүүдийг газар дээр нь танилцуулна.	Уурхайн үйл ажиллагаагаа 05 сарын 26-ны өдөр Тойг багын иргэдийн нийтийн хуралд танилцуулсан. Тус хуралд 60 орчим хүн ирсэн. Мөн 09 сарын 04-нд сумын засаг дарга О.Ган-Од, Сумын байгаль орчны мэргэжилтэн Ундармаа, Тойг багын иргэдийн төлөөлөл нийт 19 хүн уурхайн гүн рүү орж далд уурхайн бүтээн байгуулалт болон уурхайн үйл ажиллагаатай танилцсан.
2	Менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг боловсруулан аймгийн байгаль орчны албанд хүргүүлнэ.	БОМТ-ний биелэлтийн тайланг боловсруулсан бөгөөд аймгийн Байгаль орчны албан хүргүүлэхээр бэлдсэн.
Нийт зардал		-

Тойг багын хурал дээр уурхайн инженер Б.Бямбасайхан, ХАБЭА-н мэргэжилтэн Г.Мөнгөншагай нар нь уурхайн үйл ажиллагаа болон байгаль орчны чиглэлээр хийсэн ажлаа танилцуулан, орон нутгийн иргэдтэй дараа жилд хийж төлөвлөх ажлын чиглэлээр санал солилцсон болно.

Зураг 23. Тойг багийн хуралд уурхайн үйл ажиллагаагаа танилцуулав /2025 оны 05 сар/

“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Зураг 24. Сум, Багийн иргэдийн төлөөлөл нийт 19 хүн уурхайн үйл ажиллагаатай танилцав /2025 оны 09 сар/

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

4. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ДАГУУ ХИЙЖ ГҮЙЦЭТГЭСЭН АЖЛЫН БИЕЛЭЛТ

2025 оны Орчны Хяналт Шинжилгээний ажлыг тус оны 8, 11-р сард Байгаль орчны үнэлгээ зөвлөгөөний “Ногоон Эко Мандала” ХХК хийж гүйцэтгэсэн. Тус орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасны дагуу ус, агаарын тоосжилт, агаарын бохирдол, хөрсний шинжилгээ хийсэн.

Хүснэгт 11. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт

№	Төрөл	Хяналт шинжилгээний үзүүлэлт	Хяналт шинжилгээ явуулсан хугацаа	Хяналт шинжилгээ явуулсан байршил	Хяналт шинжилгээ хийсэн багаж, холбогдох стандарт
1	Агаар	Агаар орчны бохирдол агаар дахь тоосны агууламж, Хүхэрлэг хий, Азотын давхар исэл	8, 11 сард	Уурхай зам, хотхон, засварын талбай, уурхайн ам	Агаарын тухай хууль, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, Агаарын чанар- хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ MNS 6063: 2010, Агаарын чанар техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585: 2007 Агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016 Агаарын тоосжилтыг Dusttrak 8530 Шинжилгээний аргын стандарт, MNS 17.2.5.12:88 MNS 17.2.5.11:88
2	Ус	Усны ерөнхий химийн шинжилгээ, (рН, ЕС, TDS, нийт шүлтлэг, хатуулгын хэмжээ, рН, цахилгаан дамжуулах чанар, Cl, SO ₄ , NO ₂ , NO ₃ , CO ₃ , HCO ₃)	8, 11 сард	Худаг	Усны тухай хууль, Хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэх цэвэршүүлсэн бохир ус. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2008, Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 6148:2010, Ундны усны, эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900: 2005, Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн байршил, цэвэрлэгээний технологи, түвшинд тавих үндсэн шаардлага MNS 4288:1995,
3	Хөрс	Хөрсний агрохими, нийт азот, хөдөлгөөнт фосфор, солилцох кали, карбонат, Хүнд металл (Cr, Pb, Cd, Ni, Zn), бактери	8, 11 сард	Уурхайн шимт хөрсний овоолго, эрүүл талбай, хотхон, нөхөн сэргээлтийн талбай засварын талбай	MNS3985-87 Хөрсний ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтийн нэр, төрөл MNS3310-91 Хөрсний агро химийн үзүүлэлтийг тодорхойлох MNS2305-94 Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам MNS(ISO)4814:1999. Атом Шингээлтийн Спектрометрээр шинжилгээ хийх

**Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд
хэмжилт дээжлэлт хийж буй байдал**

Агаарын чанарын хэмжилт

Уст цэгээс дээжлэлт хийж буй байдал

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Ургамлын бүрхэвч судалгааны хийж буй байдал

Хөрсний бичиглэл хийж буй байдал

Зураг 25. Орчны хяналт шинжилгээний үеийн ажлын явц

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

**5. БАЙГАЛЬ ОРЧИН МЕНЕЖМЕНТИЙН 2025 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН НИЙТ ЗАРДАЛ**

Хүснэгт 12. 2025 онд зарцуулсан төлбөр

Д.д	Зардлын утга	Нийт зардал, мян.төг
1	Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний ажлын зардал	785.8 мян.төг
2	Газар болон хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний ажлын зардал	4910.0 мян.төг
3	Ургамал болон амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын зардал	500.0 мян.төг
4	Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын зардал	4494.6 төгрөг төлсөн.
5	Хог хаягдлын менежментээр хийгдсэн ажлын зардал	6053.0 мян.төг
6	Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын зардал	2000.0 мян.төг
7	Тэр бум модны ажлын зардал	2000.0 мян.төг
8	Нөхөн сэргээлтийн зардал	10000.0 мян.төг
9	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зардал	10000.0 мян.төг
10	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний зардал	3666.5 мян.төг
11	Удирдлага зохион байгуулалтын ажлын зардал	22831.2 мян.төг
	2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардлын дүн	70241.1 мян.төг

ДҮГНЭЛТ

“Өмнө бага чулуу” хайлуур жоншны орд нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд Дорноговь аймгийн Алтанширээ сумын нутагт орших бөгөөд Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 450 км, Алтанширээ сумаас зүүн хойш 30 км-т, Бага чулуу уулын орчимд Улаанбаатар Сайншандын чиглэлийн хатуу хучилттай замын зүүн талд байрлана.

Газар эзэмших гэрээний хэрэгжилтийг Аймгийн газрын албаар дүгнүүлснээр, Газар эзэмших гэрээний сунгалтыг хийж, Сумын засаг даргатай гэрээг байгуулсан, газрын төлбөрт 3510.0 мян.төгрөг төлсөн.

Дорноговь аймгийн Байгаль орчны газраар ум ашиглах дүгнэлт гаргуулж, ус ашиглах зөвшөөрөл аван Алтанширээ сумын засаг дарга О.Ган-Одтой 08 сарын 26-ны өдөр Ус ашиглах гэрээг байгуулж ажилласан. Усны төлбөрт 3494.6 мян.төгрөг төлсөн.

2025 онд тусгай зөвшөөрлийн талбайд ил уурхайн үйл ажиллагаагаар өмнө эвдэрсэн 1 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг “Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн стандарт 5914:2008”-ын дагуу түрж тэгшлэн хийсэн. Маркшейдэрийн тайлангийн хэмжилтээр баталгаажиж байгаа.

Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд сумын нэгдсэн ногоон байгууламжийн усалгааны системийг шийдэн өгч ногоон байгууламжийг тогтвортой ургахад дэмжлэг үзүүлэв. Мөн нийгмийн хариуцлагын хүрээнд Сум орон нутагтай хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулсан ба нийт 12.0 сая төгрөгийн дэмжлэг туслалцаа үзүүлсэн.

Орчны Хяналт Шинжилгээний хөтөлбөр ажлын хүрээнд Мэргэжлийн байгууллага болох “Ногоон Эко Мандала” ХХК-тай гэрээ байгуулсан гэрээний дагуу 2025 оны 8, 11-р саруудад судалгаа шинжилгээний ажлуудыг хийж, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасны дагуу ус, агаарын тоосжилт, хөрсний дээж, сорьцлолтуудыг хийж шинжилгээнд хамруулсан. Шинжилгээний үр дүнгээр ус, хөрс, агаарт бохирдол илрээгүй зөвшөөрөгдөх стандарт түвшинд байна.

Байгаль орчны менежментийн 2025 оны төлөвлөгөөний биелэлтэд нийт **70241.1** мян.төгрөг зарцуулсан байна.

**“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

ХАВСРАЛТУУД

**ГАЗАР ЭЗЭМШҮҮЛЭХ, АШИГЛУУЛАХ ГЭРЭЭНИЙ
ҮҮРГИЙН БИЕЛЭЛТИЙГ ДҮГНЭХ АКТ**

2025 оны 10 -р сарын 1 -ны өдөр № 1

Нэгж талбарын дугаар: 4407005152
Газар эзэмшигч, ашиглагчийн нэр: Мандах дорнын жонш ХХК
Регистрийн дугаар: 5497272
Нийслэлийн Засаг даргын 2021 –оны 04407-А/69/2021 дугаар захирамжаар Алтанширээ дүүргийн 1-р баг, Тойг утаг дэвсгэрт 2193985 м2 газрыг Нөөц газар зориулалтаар 5 жилийн хугацаатай эзэмшиж / ашиглаж буй газрын гэрээний үүргийн биелэлтийг дараах байдлаар дүгнэв.

1. Дуудлага худалдааны анхны үнэ / бусад төлсөн эсэх:

Төлбөрийн утга	Талбайн хэмжээ /м2/	Төлөх	Төлсөн
Газрын төлбөр	2193985 м2	3,510,376	Төлсөн

2. Нийтийн эзэмшлийн зам талбайн орц гарцыг чөлөөтэй байлгасан эсэх: Тийм Үгүй
3. Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийлгэсэн эсэх: Тийм Үгүй
4. Газрын төлөв байдал чанарын улсын хянан баталгаанд хамрагдсан эсэх: Тийм Үгүй
5. Газрын хэмжээ, зориулалтыг өөрчилсөн эсэх: Тийм Үгүй
6. Бусдын газар эзэмших, ашиглахтай холбогдсон эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчсөн эсэх: Тийм Үгүй
7. Өөрийн эзэмшлийн газар болон орчны 50 метр хүртлэх нийтийн эзэмшлийн зам, талбай, ногоон байгууламжийг хамгаалж, тохижилт хийсэн эсэх: Тийм Үгүй
8. Бүх төрлийн хамгаалалт, хязгаарлалтын бүсэд орсон эсэх: Тийм Үгүй
9. Бусад /тэмдэглэл/
- Эдлэн газрын хил заагийн эргэлтийн цэгүүдийг газар дээр нь тэмдэглэсэн акт ирүүлээгүй байна.
- Эзэмшлийн газраа бүхэлд нь буюу зарим хэсгийг бусдад ашиглуулсан нөхцөл байдал илрээгүй.
- Эрх бүхий байгууллагаас байгаль орчныг хамгаалахтай холбогдуулан тавьсан хяналт шалгалтын талаарх мэдээлэл ирүүлсэн байна.
- Өөрийн эзэмшлийн газрын 10-аас доошгүй хувийг ногоон байгууламж буюу мод тарьсан.
- Газрын төлөв байдал чанарын хянан баталгааг “Эрхэм газар” ХХК 2021 онд хийлгэсэн хугацаа дуусах болоогүй байна.

Гэрээний үүргийг биелүүлсэн эсэх талаар гаргасан дүгнэлт:

“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАЗАР
2025 ОНЫ УС АШИГЛУУЛАХ ДҮГНЭЛТ

“МАНДАХ ДОРНЫН ЖОНШ” ХХК-ИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ Э.БАТМАГНАЙ ТАНАА

Танай 2025 оны 07 дугаар сарын 29-ний өдрийн 25/17 тоот албан бичгээр ирүүлсэн БОННУ, БОМТ, 2025 оны Уулын ажлын төлөвлөгөөг үндэслэн 2025 оны ус ашиглуулах дүгнэлтийг гарган хавсралтаар хүргүүлээ.

Хавсралтхуудастай.

Хувийг: Аймгийн Татварын хэлтэс, Алтанширээ сумын Засаг даргын тамгын газарт

4425030498

- 2025 оны 08 дугаар сарын 05-ний өдөр Дугаар-34 Сайншанд хот
- 1.Аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, хаяг, утас факс, улсын бүртгэлийн дугаар:
“Мандах дорнын жонш”ХХК-ны гүйцэтгэх захирал Э.Батмагнай, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 4-р хороо, Жуулчны гудамж 4/4, Макс цахаг барилга 904 тоот, утас: 99050346, Улсын бүртгэлийн дугаар 9011300024, регистрийн дугаар 5497272
- 2.Төслийн нэр, байршил:
Дорноговь аймаг Алтанширээ сумын нутагт байрлах “Өмнө бага чулуу” хайлуур жоншны орд
- 3.Төсөл хэрэгжүүлэгч: “Мандах дорнын жонш” ХХК
- 4.Тусгай зөвшөөрлийн дугаар болон талбайн координат /X,Y/: MY-021637, 219,4 га
X	Y
110° 39' 21.65"	45° 44' 30.62"
110° 38' 28.58"	45° 44' 30.62"
110° 38' 28.58"	45° 45' 32.62"
110° 39' 21.65"	45° 45' 32.62"
- 5.Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл зориулалт:
Хайлуур жоншны орд ил, далд аргаар ашиглана.
- 6.Үйлдвэрийн техник, технологи /ажиллах горим, хүчин чадал/
Хөрс хуулагтын ажилд Shantui SD 13 бульдозер, Hundai 2900 LC-7 болон 4700 JC-7 маркийн экскаватор, 2,7м³ -ийн утгуурын багтаамжтай XCMG SEM 650B маркийн утгуур ачигч, 25 тн -ийн тээшний багтаамжтай HOWO 290 маркийн автосамосвал зэрэг машин техник ажиллана. 2025 онд нийт ажлын 270 хоног, 2 ээлжээр, ээлжинд 12 цагаар 55 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр ажиллана.
- 7.Үйлдвэрлэх, боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ:
2025 онд ил уурхайн төлөвлөгөөг ордоос 34,44% агуулгатай 43,34 тн хүдэр олборлохоор төлөвлөн.
- 8.Усны эх үүсвэр, нөөц, чанар, хонгог ашиглах хэмжээ /шоо метрээр/
Усны эх үүсвэр нь Умард говийн гүвээт халхын дундад талын сав газар. Унд ахуйд ашиглах усыг ойролцоох худгийн уснаас зөвөөрлөн ашиглана.
- 9.Усны барилга байгууламжууд /нэр, хүчин чадал, барилга, байгууламжийн хэмжээ хийц/
Мэдээлэл байхгүй.
- 10.Худаг, өргөлтийн станцууд, усны тоолуур /насосны хүчин чадал, марк/:
- 11.Дамжуулах байгууламж /шугам сүлжээний урт, диаметр/:
- 12.Хаягдал бохир усны хэмжээ, цэвэрлэгээний арга, түвшин:
Ахуйн хаягдал бохир усыг хөрсөнд шингэн зайлуулдаг.
- 13.Байгаль орчны үнэлгээ, нөхцөл:

Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг 2023 онд “Эхоланет” ХХК-иар хийлгэсэн.

14.Онцгой нөхцөл:

15.Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм, стандарт, баримт бичгийн дагуу усны зарцуулалтыг тооцох
Байгаль орчны сайдын 2015 оны А/301 дугаар тушаалаар баталсан “Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд зарцуулах усны тур норм”-ын дагуу тооцоход
55 хүн x 20л/хон x 270 хон=279,0м³/жыл – унд ахуйн усны хэрэглээ
500ш x 45л x 84 удаа= 1890,0м³ – ногоон байгууламжийн усалгаа /БОМТ-ний 16 хуудас/
10000,0м x 6,0м x 2лн² x тудал/хон x 150 хон = 18000,0м³-зам талбайн тоосжилт дарахад ашиглах ус
/Одоогийн байдлаар уурхайд шүүрлийн ус байхгүй болно. Иймд зам талбайн усалгаанд ашиглах усыг ойролцоох малчны худагас авч ашиглана/

Нийт: 279,0м³+1890,0м³+18000,0м³ = 20169,0м³ жилд ашиглана.

16.Зам талбайн тоосжилт дарах 18000,0м³, Ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах 1890,0м³ ашиг олох зориулалтаар ашиглах 279,0м³ нийт усыг газрын доорх усны төлбөрийн хэмжээг “Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах тухай” Засгийн газрын 2011 оны 302 дугаар тогтоолоор “Умард говийн гүвээт- Халхын дундад талын сав газар”-т тогтоосон газрын доорх усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэлгээ, Засгийн газрын 2013 оны 327 дугаар тогтоолоор тогтоосон ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр, Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын 1-р хавсралтын 7а, 9-д заасан усны нөөц ашигласны төлбөрийн хэмжээг үндэслэн тооцож, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ашигласан усны төлбөрийг “Төсвийн тухай” хуулийн 23.6.5-д заасны дагуу аймгийн Төрийн сангийн ...тоот дансанд төвлөрүүлж;

Монгол улсын Засгийн газрын 2013 оны 326, 327 дугаар тогтоолыг үндэслэн ус ашигласны төлбөрийг тооцвол:

- “Умард говийн гүвээт- Халхын дундад талын сав газар”-т газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд тооцох экологи-эдийн засгийн суурь үнэлгээ 3700 төг/м³ байна.
- 10 хувь -Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 9-д заасан хувь хэмжээ.
- 0,20- ашиглах усны ашиглалтын зориулалтын итгэлцүүр
- 378,0м³ жилд – ногоон байгууламжийн усалгаа
- 1890,0м³ x 74,0 = 139860,0 төг /нэг зуун гучин есөн мянга найман зуун жаран төгрөг/
- “Умард говийн гүвээт- Халхын дундад талын сав газар”-т газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд тооцох экологи-эдийн засгийн суурь үнэлгээ 3700 төг/м³ байна.
- 20 хувь -Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 7а-д заасан хувь хэмжээ.
- 0,25- ашиглах усны ашиглалтын зориулалтын итгэлцүүр
- 6600,0м³ жилд – зам талбайн тоосжилт дарах
- 18000,0 м³ x 185 төг=3330000,0 төг /гурван сая гурван зуун гучин гурван төгрөг/
- “Умард говийн гүвээт- Халхын дундад талын сав газар”-т газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд тооцох экологи-эдийн засгийн суурь үнэлгээ 3700 төг/м³ байна.
- 15 хувь -Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 7а-д заасан хувь хэмжээ.
- 0,16- Засгийн газрын 2013 оны 327 дугаар тогтоолын дагуу ашиг олох зориулалтаар ашиглах газрын доорх усыг ашиглахад тооцох ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр

279,0м³/жил x 88,8 төг/м³=24775,2 төг /хорин дөрвөн мянга долоон зуун далан таван төгрөг хоёр мөнгө/

Нийт: 139860,0 төг + 3330000,0 төг + 24775,2 төг төг = 3494635,2 төг /гурван сая дөрвөн зуун ерэн дөрвөн мянга зургаан зуун гучин таван төгрөг хоёр мөнгө/

17.Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд усны нөөцийг хэмнэх, эргүүлж ашиглах даалгавар:
Хэрэглээнээс гарсан бохир усыг “Усны чанар, Хүрээлэн бие орчинд нийлүүлэх цэвэршүүлсэн бохир ус, Ерөнхий шаардлага” MNS 4943.2011 стандартын шаардлагад нийцүүлэн цэвэрлэж ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах.

18.Тавих шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөмж:

- Ус ашиглуулах дүгнэлтийг үндэслэн Алтанширээ сумын Засаг даргын захирамжаар ус ашиглах зөвшөөрөл авч гэрээ байгуулах /“Усны тухай” хуулийн 28.6-р зүйл/
- Усны тухай хуулийн 28.18-д зааснаар ус ашиглуулах дүгнэлт, холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр ус ашиглахыг хориглодог болохыг анхаарах
- Усны шинжилгээг хийлгэж дүнг ирүүлэх
- Тоолууржуулан баталгаажсан тоолуурын заалтаар усны нөөц ашигласны төлбөрийг тооцож байх /Усны тухай хуулийн 30.1.4-д усны эх үүсвэрийг /БОНХС-ын 2013 оны А-156 тоот тушаалаар батлагдсан “Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам”/
- “Аж ахуйн нэгжийн экологийн паспорт” хөтлөх /Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31 дүгээр зүйл, Стандартчилал хэмжлэлийн хэлтэсээс авах/
- Зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөрийг 50 хүртэл хувиар өсгөн тооцож төлөхөөр заасныг анхаарч ажиллах /Усны тухай хуулийн 31.2-р зүйл/
- Ус ашиглах зөвшөөрлийн хураамжийг Алтанширээ сумын Төрийн сан банкны 060300995 тоот дансанд тушааж хуулбар хувийг ирүүлэх /Монгол Улсын “Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай” хуулийн 21.1, 20-р зүйл, Дорноговь аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын тэргүүлэгчдийн 2011 оны 51-р тогтоол/
- Ус ашиглуулах дүгнэлт гаргах үйлчилгээний хөлс болох 50 000 төгрөгийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын Төрийн сан банкны 100 060013001 дансанд тушаах /Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2018 оны 10 дугаар сарын 02-ны өдрийн А-378 тоот тушаал/
- Зөвлөмжид заасан ажлын тайлан, Ус ашиглалтын мэдээ тайланг 11-р сарын 05-нд багтаан аймгийн Байгаль орчны газарт ирүүлэх

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАЗРЫН МЭРТЭХЖИЛТЭН
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАЗРЫН ДАРГА: **Н.ОТГОНБЯАР**

Ш. АМГАЛАНСАЙХАН

Хавсралт 3. Ус ашиглах дүгнэлт

“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

9/3/25, 1:39 PM

Гүйлгээний баримт

Татвар төлбөр

КАПИТРОН БАНК- Most Money Татвар төлөлт		Огноо: 2025-09-03 13:39	
Гүйлгээний дугаар		№ : 210795136	
Хүлээн авагч:	Дорноговь	Хүлээн авсан данс:	MN580090100060000944
Төлөгч РД:	51101303876	Гүйлгээний суваг:	Банк Интерфэйс
Биллийн дугаар:	3250900058247		
Татварын мэдээлэл			
Эзэмшигч:	Мандах дорнын жонш	Татварын төрөл:	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ашигласан усны төлбөр
Утас:		Хөрөнгийн дугаар:	
Төлбөр хийсэн данс : MN610030003003031716		Тайлант хугацаа: 2025	
Гүйлгээний утга : 3250900058247 51101303876 Мандах дорнын жонш		Төлөх дүн: 0	
Татвараа хугацаанд нь төлсөн танд баярлалаа. Татвартай холбоотой асуудал байвал дараах хаягаар хандана уу! 1800-1288, INFO@MTA.MN.			
Хянасан :	Теллер :	Харилцагч :	

Хавсралт 4. Усны төлбөр төлсөн баримт

Д/д	Эмийн нэр	хэмжих нэгж	тоо	Үнэ	Нийт үнэ
1	Анальгин	ам	30	700	21,000.00
2	Димедрол	ам	30	350	10,500.00
3	Дибазол	ам	30	550	16,500.00
4	Магнизм	ам	30	550	16,500.00
5	Рибоксин	ам	30	600	18,000.00
6	Натри хлорид 0.9% 100мл	фл	20	1,500	30,000.00
7	Натри хлорид 0.9% 200мл	фл	40	2,000	80,000.00
8	Новокаин 0.25%-100мл	фл	20	2,650	53,000.00
9	Тамедин 0.7%-300	фл	10	1,200	12,000.00
10	Тамедин 2.5%-300	фл	10	3,500	35,000.00
11	Перкис 3%	фл	10	2,500	25,000.00
12	Спирт	л	2	6,500	13,000.00
13	Хөвөн	ш	20	2,200	44,000.00
14	Бээлий	хос	500	400	200,000.00
15	Бинт	ш	30	2,000	60,000.00
16	Хайч	ш	2	20,000	40,000.00
17	Викрил	ш	36	8,000	288,000.00
18	Пинцепт	ш	2	15,000	30,000.00
19	Белурат	ш	2	50,000	100,000.00
20	Нифедипин	ш	20	100	2,000.00
21	Диротон 10мг	ш	20	600	12,000.00
22	Амлодипин 5мг	ш	20	400	8,000.00
23	Карведолол	ш	20	550	11,000.00
24	Вальсанор	ш	20	450	9,000.00
25	Экватор 10/20мг	ш	30	1,500	45,000.00
26	Парацетамол	ш	20	150	3,000.00
27	Ибупрофен	ш	20	160	3,200.00
28	Диклоденк	ш	20	350	7,000.00
29	Бикс	ш	2	70,000	140,000.00
30	Панангин	ш	20	250	5,000.00
31	Предезин	ш	20	300	6,000.00
32	Бидол 5мг	ш	20	450	9,000.00
33	Валдол	ш	20	500	10,000.00
34	Жавьлион	фл	1	80,000	80,000.00
35	Автомаск 16литр	ш	1	65,000	65,000.00
36	Тариур 20гр	ш	100	450	45,000.00
37	Тариур 10гр	ш	200	300	60,000.00
38	Тариур 5гр	ш	200	220	44,000.00
39	Тариур 3гр	ш	200	200	40,000.00
40	Тариур 1гр	ш	30	180	5,400.00
41	Систем	ш	50	700	35,000.00
42	Уян зүү	ш	50	1,700	85,000.00
43	Пластрь	ш	40	2,000	80,000.00
44	Рингер 250 мл	ш	20	3,500	70,000.00
45	Витамин С	ам	30	420	12,600.00
46	ККБ	ам	30	2,100	63,000.00
47	Адерналин	ам	10	2,000	20,000.00
48	Лидокаин	ам	20	300	6,000.00
49	Даралтын аппарат	ш	1	160,000	160,000.00
50	Даралтын аппарат	ш	1	60,000	60,000.00
51	Налгезин	ш	40	1,800	72,000.00
52	Ношпа	ш	40	120	4,800.00
53	Кальци глюконат	ам	20	1,000	20,000.00
54	Кальци хлорид	ам	20	800	16,000.00
55	Глюкоз 5% 250	фл	10	2,500	25,000.00
56	Цетиризин	ш	20	350	7,000.00
57	Аюулгүй хайрцаг	ш	30	3,000	90,000.00
58	Мөнгөжүүлсэн тос	ш	20	15,000	300,000.00
59	Уян бинт	ш	20	2,000	40,000.00
60	Гипс	ш	20	3,000	60,000.00
61	Дексаметазон	ам	20	1,200	24,000.00
62	Эуфиллин	ам	20	600	12,000.00
63	Давуун бикс	ш	1	300,000	300,000.00
					3,264,500.00

Хавсралт 5. Анхны түргэн тусламжийн 63 нэр төрөл бүхий даралтын аппарат, тариур, дуслын систем болон эмийн жагсаалт

“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

БАТЛАВ
АЛТАНШИРЭЭ СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГА Б.ГАН-ОД

УСТ ЦЭГ АШИГЛУУЛАХ ГЭРЭЭ

2025 оны 08 дугаар сарын 26-ны өдөр №02 Чулуунгишгэр

Нэг: Нийтлэг үндэслэл

Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.5 дахь заалт, Байгаль орчин Ногоон хөгжил, Аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны 07 сарын 30-ны өдрийн А/301 тоот тушаал, Сумын Засаг даргын 2025 оны 08 сарын 26-ны өдрийн А/93 тоот захирамж, Дорноговь аймгийн Байгаль орчны газрын 2025 оны 08 дугаар сарын 05-ны өдрийн “Ус ашиглуулах тухай” 34 дугаар дүгнэлтийг тус тус үндэслэн нэг талаас 1 дүгээр баг /Тойг/-ийн Засаг дарга ажилтай Төмөрбаатарын Гэгүүн, нөгөө талаас уст цэгийг ашиглах “Мандах дорнын жонш” ХХК-ийг төлөөлж, *Б.АТ.МА...* нар харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг байгуулав.

Хоёр.Гэрээний зорилго

Ус ашиглагч 9011300024 улсын бүртгэлийн дугаартай, 5497272 тоот регистрийн дугаартай, MV-021637 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий “Мандах дорнын жонш” ХХК, ус ашиглуулагч Тойг багийн Засаг дарга болон тэдгээрийн хооронд үүсэх харилцааг зохицуулахад оршино.

Гурав.Гэрээний нөхцөл

- Ус ашиглах зориулалт:
 - Кемпийн унд ахуй, өрөмдлөгийн хэрэглээний норм
- Ашиглах усны норм, хэмжээ:
 - Унд ахуйд 279,0 м³
 - Ногоон байгууламжийн усалгаанд 1890,0 м³
 - Зам талбайн тоосжилт дарахад 18000,0 м³
- Ус ашиглах гэрээний хугацаа
2025 оны 08 сарын 26-ны өдрөөс
2025 оны 12 сарын 05-ний өдөр хүртэл
- Усны эх үүсвэрийн байршил, барилга, байгууламж, тоног төхөөрөмж, тэдгээрийн хүчин чадал, төсөвт өртөг, тоо хэмжээ.
 - Ахуй хэрэглээний усыг – Цагаан дэлийн худгаас авч ашиглана.
 - Үйлдвэрлэлийн хэрэглээний усыг - Цагаан дэлийн худгаас авч ашиглана.

Дөрөв: Багийн Засаг дарга /уст цэг ашиглуулагч/-ын хүлээх үүрэг

- Уст цэг эзэмшигчийн уст цэг ашиглалт, хамгаалалтанд байнгын хяналт тавьж, гарсан зөрчил дутагдлыг тухай бүрт арилгуулах арга хэмжээ авна.
- Уст цэг эзэмшигчийн хариуцлагагүйгээс худгийн тоног төхөөрөмж эвдэрч гэмтэх, тоногдсон тохиолдолд бүрэн төлүүлэх арга хэмжээ авна.
- Уст цэг эзэмшигчийн гэрээний биелэлтийг дүгнэх
- Гэрээний биелэлтийг хангаж ажиллахыг шаардах, гэрээний хэрэгжилтийг дүгнэх эрхийг эдлэнэ

Тав: Уст цэг ашиглагчийн хүлээх үүрэг

- Уст цэг ажиллуулах цагийн хуваарь гарган багийн Засаг даргаар батлуулж мөрдөж ажиллана
- Хайгуулын талбайд байрлаж буй малчдын зөвшөөрлийг авч, ус ашиглана
- Уст цэгийн барилга байшингийн засварын ажил, өнгө үзэмжтэй байлгах асуудлыг бүрэн хариуцна
- Уст цэгийн орчин тойрны 100 метр тутмын хог хаягдлыг өдөр бүр цэвэрлэнэ.
- Гэрээний хугацаа дуусгавар болмоц багийн Засаг даргад танилцуулах

Зургаа: Гэрээ цуцлах

- Малчид тухайн ус ашиглагчдыг эсэргүүцэж гомдол гаргасан тохиолдолд гэрээ дуусгавар болно.

Долоо: Талуудын хүлээх үүрэг хариуцлага

- Уст цэг ашиглагч нь гэрээний зүйл заалтыг удаа дараа зөрчсөн тохиолдолд гэрээг хүчингүй болгох шууд үндэслэл болж гарсан хохирлыг нөхөн төлүүлнэ.
- Талуудын хооронд үүссэн маргаантай асуудлыг сумын Засаг дарга шийдвэрлэх бөгөөд шийдвэрлэх эс чадвал хуулийн байгууллагаар шийдвэрүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Хавсралт 6. Уст цэг ашиглах гэрээ

“ӨМНӨ БАГА ЧУЛУУ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

“GREEN LAB”
ХӨРС, УСНЫ ЛАБОРАТОРИ

СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС

Дээж ирсэн огноо: 2025.08.30-09.12
Шинжилгээ хийлгэж буй байгууллага, хувь хүн: “Ногоон Эко Мандала” ХХК
Холбоо барих дугаар: 90396660, 80108001
Дээж авсан газар: Дорноговь аймаг Алтанширээ сум “Мандах дорнын жонш” ХХК MV-021637
Шүүрлийн ус-1
Лабораторийн дугаар: 25/4631

Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт

№	Сорилтын үзүүлэлтүүд, хэмжих нэгж	Сорилтын аргын тэмдэглэгээ	Шаардлага MNS 0900:2018	Сорилтын дүн
				1
1	pH	MNS ISO 10523:2001	6.5-8.5	9.74
2	Ерөнхий хатуулаг, мг/эв/л	MNS ISO 6059:2005	7.0	1.4
3	Кальци, мг/л	MNS 1097:2023	100.0	16.4
4	Магни, мг/л	MNS 1097:2023	30.0	7.05
5	Хлорид, мг/л	MNS ISO 9297:2005	350	134.9
6	Гидрокарбонат, мг/л	MNS 6831:2020	-	1189.2
7	Перманганатын исэлдэх чанар, мг/О ₂ /л	MNS 6833:2020	5-15	1.92
8	Цахилгаан дамжуулах чанар, мС/см	MNS ISO 7888:1999	1.0	0.004
9	Хуурай үлдэгдэл, мг/л	MNS 4423:1997	1000	2550.0
10	Нитрит, мг/л	MNS 6779:2019	1.0	0.05
11	Нитрат, мг/л	MNS ISO 7890-3:2005	50.0	1.4
12	Төмөр, мг/л	MNS 4430:2005	0.3	0.01
13	Аммоний, мг/л	MNS 4428:1997	1.5	0.18

Жич: Шинжилгээний хариу нь зөвхөн тухайн цэгийн дээжинд замаарах ба хувилган олшруулахыг хориглоно

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:

Шинжээч: / Д.Палмасүрэн /

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:

Лабораторийн эрхлэгч: Г.Ганчимэг / М.Сс

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг 9-р хороо, Алтайн будамж 5 дөвөдөр оффис 2 дөвөдөр 243 тоот Утас/Факс: 72702020, 89950626 E-mail: landownermongolia@gmail.com

“GREEN LAB”
ХӨРС, УСНЫ ЛАБОРАТОРИ

СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС

Дээж ирсэн огноо: 2025.08.25-09.02
Шинжилгээ хийлгэж буй байгууллага, хувь хүн: “Ногоон Эко Мандала” ХХК
Холбоо барих дугаар: 80108001
Дээж авсан газар: Дорноговь аймаг Алтанширээ сум “Мандах Дорнын Жонш” ХХК MV-021637

Хөрсний химийн задлан шинжилгээний дүн / MNS3310:1991/

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	pH	Давс, %	ЦЦН	CaCO ₃ %	Ялгаж %	Шингээгдсэн суурьд, мг/100 гр		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100 гр	
									Ca	Mg	P ₂ O ₅	K ₂ O
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	25/4006	Дээж-1	0-25	9.38	0.07	0.145	0.00	1.27	8.6	0.6	3.5	16
2	25/4009	Дээж-4	0-25	9.44	0.08	0.153	0.00	0.81	13.8	2.2	4.4	7

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн / MNS 6824:2020/

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Механик ширхгүүд, % ширээгийн хэмжээ, мм						
				2.0-0.25	0.25-0.075	0.075-0.02	0.02-0.0075	0.0075-0.002	0.002-0.001	
1	25/4006	Дээж-1	0-25	47.0	32.1	6.9	2.7	8.0	4.2	14.9
2	25/4009	Дээж-4	0-25	40.5	29.3	8.9	5.5	11.8	4.3	21.4

Хөрсний хүнд металл / MNS ISO 11466:2007/

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Хүнд металл, мг/кг						
				Cr (Хром)	Cd (Кадми)	Ni (Никель)	Pb (Хар тугалга)	Zn (Цайр)	Cu (Зэс)	
1	25/4006	Дээж-1	0-25	26.4	-	18.2	17.8	54.4	12.8	
2	25/4007	Дээж-2	0-25	28.8	-	19.3	24.6	52.9	13.9	
3	25/4008	Дээж-3	0-20	32.1	-	28.2	22.2	48.7	17.4	
Шавранцар хөрсний зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ				100.0	1.5	100.0	70.0	150.0	100.0	
Элсэнцэр хөрсний зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ				60.0	1.0	60.0	60.0	100.0	60.0	
Элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандарт				/ MNS 6850:2019/						

Жич: Шинжилгээний хариу нь зөвхөн тухайн цэгийн дээжинд замаарах ба хувилган олшруулахыг хориглоно

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:

Шинжээч: / С.Мягмардаш /

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:

Лабораторийн эрхлэгч: Г.Ганчимэг / М.Сс

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг 9-р хороо, Алтайн будамж 5 дөвөдөр оффис 2 дөвөдөр 243 тоот Утас/Факс: 72702020, 89950626 E-mail: landownermongolia@gmail.com

“GREEN LAB”
ХӨРС, УСНЫ ЛАБОРАТОРИ

СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС

Дээж ирсэн огноо: 2025.08.25-09.02
Шинжилгээ хийлгэж буй байгууллага, хувь хүн: “Ногоон Эко Мандала” ХХК
Холбоо барих дугаар: 80108001
Дээж авсан газар: Дорноговь аймаг Алтанширээ сум “Мандах Дорнын Жонш” ХХК MV-021637
Лабораторийн дугаар: 25/4010

Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт

№	Сорилтын үзүүлэлтүүд, хэмжих нэгж	Сорилтын аргын тэмдэглэгээ	Шаардлага MNS 0900:2018	Сорилтын дүн
				1
1	pH	MNS ISO 10523:2001	6.5-8.5	7.81
2	Ерөнхий хатуулаг, мг/эв/л	MNS ISO 6059:2005	7.0	7.2
3	Кальци, мг/л	MNS 1097:2023	100.0	89.4
4	Магни, мг/л	MNS 1097:2023	30.0	33.3
5	Хлорид, мг/л	MNS ISO 9297:2005	350	108.6
6	Гидрокарбонат, мг/л	MNS 6831:2020	-	288.4
7	Перманганатын исэлдэх чанар, мг/О ₂ /л	MNS 6833:2020	5-15	1.1
8	Цахилгаан дамжуулах чанар, мС/см	MNS ISO 7888:1999	1.0	0.921
9	Хуурай үлдэгдэл, мг/л	MNS 4423:1997	1000	646.0
10	Нитрит, мг/л	MNS 6779:2019	1.0	0.006
11	Нитрат, мг/л	MNS ISO 7890-3:2005	50.0	2.4
12	Төмөр, мг/л	MNS 4430:2005	0.3	0.09
13	Аммоний, мг/л	MNS 4428:1997	1.5	0.00

Жич: Шинжилгээний хариу нь зөвхөн тухайн цэгийн дээжинд замаарах ба хувилган олшруулахыг хориглоно

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:

Шинжээч: / Д.Палмасүрэн /

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:

Лабораторийн эрхлэгч: Г.Ганчимэг / М.Сс

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг 9-р хороо, Алтайн будамж 5 дөвөдөр оффис 2 дөвөдөр 243 тоот Утас/Факс: 72702020, 89950626 E-mail: landownermongolia@gmail.com

“GREEN LAB”
ХӨРС, УСНЫ ЛАБОРАТОРИ

СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС

Дээж ирсэн огноо: 2025.08.25-09.02
Шинжилгээ хийлгэж буй байгууллага, хувь хүн: “Ногоон Эко Мандала” ХХК
Холбоо барих дугаар: 80108001
Дээж авсан газар: Дорноговь аймаг Алтанширээ сум “Мандах Дорнын Жонш” ХХК MV-021637

Хөрсний эрүүл ахуй / MNS 6341:2012, MNS 5367:2004, MNS 6341:2012/

№	Лаб №	Дээжний нэр	Нягтайн тоо	Гэдэсний саванцарын титр (E.Coli)	Шинжилгээний хариу	Амарзрын титр (CFU per 100g)	Бохирдлын зэрэг
1	25/4006	Дээж-1	2.4*10 ⁸	1.0	Цэвэр	0.1+	Цэвэр

Жич: Шинжилгээний хариу нь зөвхөн тухайн цэгийн дээжинд замаарах ба хувилган олшруулахыг хориглоно

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:

Шинжээч: / Г.Гарлтуяа /

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:

Лабораторийн эрхлэгч: Г.Ганчимэг / М.Сс

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг 9-р хороо, Алтайн будамж 5 дөвөдөр оффис 2 дөвөдөр 243 тоот Утас/Факс: 72702020, 89950626 E-mail: landownermongolia@gmail.com

Хавсралт 7. Орчны хяналт шинжилгээний хүрээнд хийгдсэн дээжний хариу

